

Norah Hashim Msuya
Myumbe University

Tradicija in kultura v Afriki: Prakse, ki omogočajo trgovanje z ženskami in otroki

Afriške države so združile globalna prizadevanja za boj proti trgovini z ljudmi leta 1981 s podpisom Afriške listine o pravicah ljudi. Ta listina prepoveduje suženjstvo in trgovanje z ljudmi. Kasneje je bilo podpisanih tudi veliko drugih dokumentov, med drugim tudi Protokol Združenih Narodov za preprečevanje trgovanja z ljudmi, ki je bil sprejet leta 2000. Le-ta definira trgovanje z ljudmi: [To je] novačenje, prevoz, premestitev, dajanje zatočišča ali sprejemanje oseb zaradi izkoriščanja z grožnjo, uporabo sile ali drugimi oblikami prisile, ugrabitvijo, goljufijo, prevaro, zlorabo pooblastil ali ranljivosti ali dajanjem ali prejemanjem plačil ali koristi, da se doseže soglasje osebe, ki ima nadzor nad drugo osebo. Izkoriščanje vključuje vsaj izkoriščanje prostitucije ali drugih oblik spolne zlorabe oseb, njihovo prisilno delo ali storitve, suženjstvo ali podobna stanja, služabništvo ali odstranitev organov (Protokol ZN za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki leta 2000, člen 3a).

Afriške kulture, ki spodbujajo trgovino z ženskami in otroki

Trgovina z ljudmi se odvija na različnih ravneh: znotraj, zunaj in med državami. Napačna predstava in zloraba pojma afriških kultur sta glavna dejavnika, ki prispevata k trgovini z ljudmi v Afriki. Kultura je družbeno konstruirana in kot taka ne obstaja neodvisno od ljudi, ki jo konstruirajo. Vse afriške skupnosti imajo določene prakse, ki odražajo njihovo vrednote in prepričanja. Te prakse odražajo pozitivne in negativne vidike tradicionalnih kultur teh skupnosti. Med negativnimi kulturnimi praksami so tudi take, ki škodujejo ženskam in otrokom. Ko so ženske podvržene nasilju, zlorabam in izkoriščanju, postanejo bolj ranljive tudi za izkoriščanje trgovine z ljudmi.

Trokosi: Suženj bogovom

Trokosi ali »suženj bogovom« je tradicionalna praksa, ki je razširjena v zahodnoafriških državah, kot so Gana, Benin, Togo in jugozahodna Nigerija. Ta tradicija od mladih deklet iz etnične skupine Ewe zahteva, da živijo kot prisilne delavke v tradicionalnih svetiščih. Tam jih duhovniki uporabljajo tudi kot spolne sužnje. Po njihovi tradiciji mora dekle ostati v svetišču do svoje smrti, ko dekle umre, pa jo mora nadomestiti druga sorodnica. Duhovniki v teh primerih uveljavljajo popolno lastniško pravico nad dekleti. Prikrajšanost deklet sega tudi v omejitve dostopa do izobrazbe, hrane in osnovnih zdravstvenih storitev.

Ta praksa je bila v zahodnoafriških kulturah prepovedana. V Gani, kjer prebiva večina plemena Ewe, ki prakticira prakso Trokosi, so jo prepovedali že leta 1998, kljub temu pa je več kot 15 let po ukinitvi teh praks še vedno ostalo med 3000 do 5000 Trokosi združenj v Gani. Trenutno država duhovnikom v zameno za opuščanje tovrstnih škodljivih praks ponuja denar, kar pa je v očeh mnogih aktivistov zelo sporno dejanje. Kultura Trokosi krši pravice otrok, saj odvzame deklice njihovim družinam in jih izpostavlja različnim oblikam nasilja, na žalost pa je zaradi pripadnosti veri in verskim obredom te prakse težko popolnoma izkoreniniti.

Wahaya: Peta žena

Kultura Wahaya se večinoma izvaja v Nigeriji, ki leži na zahodu Afrike. Nigerija je pretežno muslimanska država, ki omogoča poligamijo, ker Koran muslimanom dovoljuje, da imajo do štiri žene, če z njimi ravnajo

enakovredno. Vsaka žena po prvih štirih velja za Wahajo ali peto ženo. Peta žena postane neformalna žena in sužnja prvim štirim ženam ter možu. To so po navadi mlade deklice, običajno stare okoli 14 let, ki postanejo zaslužnjene, ko jih starši prodajo. Deklice postanejo zadolžene za vzgojo otrok, kuhanje, čiščenje in skrb za živino. Za moške je imeti čim več Wahay znak prestiža. Tradicija zahteva, da Wahaya trpi zlorabe s strani moža in njegovih zakonitih žena do konca življenja. Ta kultura suženjstva se prenaša iz roda v rod. Praksa Wahaje krši tako mednarodne kot tudi Afriške listine o človekovih pravicah. Kljub temu da Nigerija sprejema ukrepe proti trgovini z ljudmi, je oskrba in pomoč žrtvam še vedno nezadostna.

Ukuthwala: Ugrabitev deklet za poroko

Ukuthwala je tradicionalen običaj ugrabitve deklet za poroko, kar je še vedno priljubljena praksa v Južni Afriki. Ta tradicionalna praksa vključuje moškega in njegove prijatelje ali vrstnike, ki si želijo prisiliti dekle oz. njeno družino, da bi se z moškim poročila. Včasih se zgodi, da moški ugrabijo dekle tudi na cesti, jo odpeljejo stran in posilijo, nato pa moški prosi dekličino družino za njeno roko. Ker v kulturi posilstvo še vedno zaznamuje globoka stigma in nečast, ki leži na dekletu, je njena družina primorana pristati na poroko. Ukuthwala se prakticira predvsem med moškimi iz plemena Xhosa, v najbolj revnih predelih Južne Afrike. Dekleta so ob ugrabitvi navadno stara okoli 12 let, velikokrat jih omamijo, da se ne bi upirala. Ugrabljena in posiljena dekleta se ne morejo vrniti nazaj k svoji družini, zato so prisiljena v poroko zavoljo preživetja. Dekle tako nima lastne izbire pri tem, s kom se bo poročila. Včasih ugrabitelj, v zameno za dekle, družini ponudi odškodnino, vendar se dan danes vedno več družin temu upira in namesto sprejetja denarja izvedejo prijavo posilstva in ugrabitve. V tej negativni kulturni praksi so dekleta ugrabljena z namenom, da jih spremenijo v spolne sužnje.

Čarovništvo in tradicionalna verovanja

Tradicionalno zdravljenje preko vere in čarovništvo sta med kulturnimi prepričanji, ki kršijo pravice mnogih ljudi. Način, kako prepričanja izkrivljajo vlogo žensk in spodbujajo zlorabe in izkoriščanja najbolj ranljivih, otrok in žensk, igra pomembno vlogo pri spodbujanju trgovanja z ljudmi, včasih pa delujejo tudi kot ovira pri preprečevanju in pregonu trgovanja z ljudmi (Mesaki, 2010). Prepričanje v čarovništvo postane negativno, ko so prepričanja napačno razumljena in izkrivljena zaradi osebne koristi (Mesaki, 2010). Ta prepričanja pogosto vodijo do zastraševanja, psihološke izolacije, zlorabe, nasilja in v skrajnih primerih celo do ubijanja starejših žensk preprosto zato, ker so jih obtožili čarovništva, kadar koli se v skupnosti zgodi katastrofa (HelpAge International Tanzania, 2008). Nekateri izmed osumljenih čarovništva in člani njihovih družin so bili v domovih v državah, kot je Tanzanija, požgani do smrti (HelpAge International Tanzania, 2008).

Poroka in plačilo zakonske zveze

Otroška poroka je globoko vpeta v afriške družbe. Dekleta na splošno veljajo za pripravljena na poroko, ko dosežejo puberteto. Poleg tega se na poroko gleda kot na način zaščite mladih deklet pred predporočno spolnostjo in nosečnostjo. Praksa plačevanja poročne cene omogoča preprodajalcem, da posredujejo pri predstavljanju potencialnih mož, kar pa prepriča pohlepne ali obupane starše in skrbnike v zamenjavo hčerk za finančno korist. Dekleta so prisiljena v to, da se poročijo z moškimi, ki so morda mnogo starejši, dokler so sposobni plačati dovolj visoko doto. Dekleta in ženske so pogosto prisiljene zapustiti domove in družine in končajo z begom v mestna območja, kjer postanejo žrtve različnih oblik izkoriščanj.

Pohabljanje ženskih splovil

Pohabljanje ženskih splovil se nanaša na vse vrste postopkov, ki vključujejo delno ali popolno odstranitev zunanjih ženskih genitalij ali druge poškodbe ženskih spolnih organov iz nemedicinskih razlogov. UNICEF je leta 2013 izvedel študijo te prakse in ugotovil, da se ta škodljiva kulturna praksa večinoma izvaja v 29 državah Afrike. Najvišji odstotek (98 %) teh praks se pojavlja v Somaliji. Po poročilu to vključuje otroke, stare od 8 do 15 let in se izvaja zlasti kot obredni prehod za pripravo deklet na poroko (UNICEF, 2013). Običajno jo izvajajo tradicionalni zdravniki, medtem ko ga v urbanih območjih včasih izvajajo babice in zdravniki. Ideja je nadzorovati spolne želje deklet, saj verjamejo, da naj bi tako mož nad njimi imel več kontrole. Te skupnosti menijo, da so te prakse pomembne za dostojanstvo njihove družine in za prinašanje spoštovanja in pridobitve višjega statusa in prepoznavnost v skupnosti.

Trgovina z ženskami in otroki v Afriki je hud mednarodni zločin, ki ga je mogoče omejiti le s pravilnim izvrševanjem nacionalnih in mednarodnih zakonov o trgovini z ljudmi in izkoreninjenjem kulturnih tradicij, ki škodujejo ženskam. Neustrezno izvajanje teh zakonov predstavlja velik izziv v državah na afriški celini. Globalno poročilo za leto 2014 o trgovini z ljudmi iz Urada OZN za droge in kriminal poroča, da imajo v štirih od desetih držav 10 ali več obsodb letno, skoraj 15 % primerov trgovanja ljudmi pa brez obsodb. Glede na poročilo ZDA o trgovini z ljudmi z leta 2014 je bilo v podsaharski afriški regiji preganjanih le 574 primerov trgovanja z ljudmi in 341 obsodb v letu 2013 (State Departments, Združene države Amerike, 2014). To jasno kaže na velik pomen prepoznavne in izobraževanja organov pregona na področju trgovine z ljudmi.

Prevedeno in povzeto po Norah, Hashim Msuya (2017). *Tradition and Culture in Africa: Practices that Facilitate Trafficking of Women and Children*. *Dignity: A Journal on Sexual Exploitation and Violence*: Vol. 2: Issue 1; Article 3. Dostopno na <https://digitalcommons.uri.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1007&context=dignity> (15.5. 2020).